

MỘT SỐ YÊU CẦU KHI VIẾT BÀI BÁO KHOA HỌC ĐỐI VỚI HỌC VIÊN SAU ĐẠI HỌC CHUYÊN NGÀNH KHOA HỌC GIÁO DỤC

NGUYỄN THU TUẤN

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Ngày nhận bài: 12/08/2021; Ngày phản biện, biên tập và sửa chữa: 20/08/2021; Ngày duyệt đăng: 06/09/2021

ABSTRACT

It is mandatory for postgraduate students (especially doctoral students) to have scientific articles published in scientific journals. However, many students are currently very confused when writing a scientific paper.

The content of the article sets out a number of requirements to help graduate students create initial success when writing scientific articles, thereby building them the professionalism of scientists in this period. international integration and globalization today.

Key words: Scientific articles, scientific journals, postgraduate students.

A. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đề có được một công trình nghiên cứu nói chung và một bài báo khoa học (KH) nói riêng thật sự có chất lượng, theo GS.TS. Nguyễn Văn Minh [1], đòi hỏi người nghiên cứu hội tụ nhiều tố chất, đó là: có kiến thức nền tảng vững; có hiểu biết phổ quát và luôn cập nhật thông tin mới; biết cách tra cứu tài liệu; có trí tuệ; tự tin; có niềm say mê nghiên cứu khoa học (NCKH) và có động lực tự thân; ít bị chi phối bởi những khó khăn; có tác phong làm việc và nghiên cứu chuyên nghiệp; có tinh thần hợp tác KH; có vốn ngoại ngữ tốt; và một số điều kiện khác v.v...

Đối với các học viên hệ đào tạo sau đại học (SĐH), để được bảo vệ trước Hội đồng đánh giá luận văn, luận án, một trong những quy định bắt buộc đối với học viên SĐH (đặc biệt là với nghiên cứu sinh) là phải có bài báo KH được công bố trên các tạp chí khoa học (TCKH) chuyên ngành (có phản biện) hoặc đăng bài ở kì yếu hội thảo KH (có phản biện). Quy định đúng đắn này ít nhiều đã tạo áp lực không nhỏ đối với các học viên SĐH nói chung và học viên cao học nói riêng.

Thực tế hiện nay cho thấy, nhiều học viên cao học hiện còn đang rất lúng túng khi thực hiện viết một bài báo KH. Trong bài viết này, chúng tôi đưa ra một số yêu cầu cần thiết để giúp các học viên SĐH tạo nên những thành công bước đầu khi viết một bài báo KH, qua đó mong muốn các bạn sẽ có nhiều công trình NCKH nói chung và nhiều bài báo KH nói riêng có chất lượng cao được công bố trên các TCKH có uy tín ở trong và ngoài nước.

B. NỘI DUNG

1. Thực trạng viết bài báo khoa học của học viên cao học và nghiên cứu sinh chuyên ngành Khoa học Giáo dục

Tập trung thời gian để viết và hoàn thành một bài báo KH thì không ai giống ai: có người viết nhanh (trong 1-2-3 tuần), có người viết lâu (1-2-3 tháng, thậm chí là cả năm). Có nhiều lí do để giải thích cho sự khó khăn của người viết để hoàn thành được một bài báo: có thể do tác giả chưa biết cách viết một bài báo KH phải như thế nào, phải bắt đầu từ đâu, làm thế nào...; có thể do trình độ, khả năng chuyên môn của tác giả còn rất hạn chế; có thể tác giả chưa tìm kiếm được các tài liệu cần thiết liên quan tới nội dung bài viết; có thể do tác giả còn bận nhiều việc khác nên bị phân tâm, chưa tập trung cao độ cho việc viết bài v.v...

Thực trạng yếu kém khi viết bài báo KH của các học viên SĐH (chủ yếu là học viên cao học) biểu hiện ở những điểm sau:

- Không phải học viên cao học nào cũng phân biệt được sự khác nhau giữa *bài báo KH* đăng trên tạp chí KH và *bài báo phổ thông* (chủ yếu là chuyên tài thông tin thường thức được đăng tải trên

các nhật báo, nguyệt san hay các tạp chí mang tính giải trí, thương mại). Họ cần hiểu rằng: Bài báo KH không đồng nhất với bài viết đăng trên các báo hằng ngày hoặc các tài liệu có tính chất tuyên truyền KH, hoặc bài viết trên bản tin của một cơ sở đào tạo nào đấy, hoặc thông báo tin tức trên hệ thống thông tin đại chúng...

- Trình độ, năng lực viết bài báo KH của nhiều học viên cao học còn yếu: Nhiều học viên gửi bài đến tạp chí với những bản thảo “không sạch nước cần” cả về hình thức trình bày lẫn câu chữ văn phạm (đặt dấu chấm, dấu phẩy rất tùy tiện làm cho câu văn bị cụt hoặc không rõ nghĩa; mắc lỗi chính tả; lỗi đánh máy...); cách trình bày không theo một thông lệ KH nào: không tiêu đề, không kết quả nghiên cứu, chỉ thuần lược trích lịch sử vấn đề, thậm chí không thể hiện được tính mới của bài viết. Đơn giản vì họ cho rằng bản thân ý tưởng đã tạo ra linh hồn của bài báo, còn phần “trang phục” bên ngoài (sửa câu văn, sửa lỗi chính tả, sửa dấu chấm phẩy...) là nhiệm vụ của biên tập viên!

- Có nhiều bài báo KH của học viên, phần tài liệu tham khảo được tác giả đưa ra quá nhiều (dẫn ra đủ loại: các bài báo KH ở trong và ngoài nước, các loại sách, các công trình nghiên cứu cổ kim đông tây) như để “đọa” người đọc. Nhưng thực tế, để tìm ra dẫn chứng của những tài liệu này được tác giả sử dụng ở trong đoạn nào, chỗ nào của bài báo thì thật khó vô cùng. Sở dĩ có hiện tượng này là do tác giả bài báo không nắm được các nguyên tắc khi trích dẫn nguồn tài liệu, hoặc có thể nắm được những quy định đó nhưng vẫn cố tình làm sai.

- Nhiều bài báo KH cũng đạo văn, copy và “cắt dán” với tỉ lệ khá cao. Không có khả năng, lại không trung thực, không chú đầu tư trí lực và tâm huyết vào bài báo, vì vậy chất lượng bài báo KH thấp là điều dễ hiểu.

- Đối với việc đăng bài báo trên các tạp chí KH quốc tế (chủ yếu là nghiên cứu sinh thực hiện): Những yếu tố chính cản trở họ là thiếu cập nhật thông tin và các phương pháp NCKH; yếu về ngoại ngữ; tài chính hạn chế; trang thiết bị cho nghiên cứu chưa đầy đủ và hiện đại v.v...

2. Yêu cầu đối với người viết bài báo khoa học

Để có bài báo được đăng trên tạp chí KH (đặc biệt là tạp chí quốc tế), tác giả bài báo cần phải đáp ứng được những yêu cầu nhất định, đó là: Câu hỏi nghiên cứu phải rõ ràng; phương pháp nghiên cứu phù hợp và ưu việt; kết quả nghiên cứu phải mới và khác với các nghiên cứu trước còn thiếu hoặc không tìm ra; hoặc phân bác lại được kết luận của các nghiên cứu trước đó. Nói cách khác, *bài báo phải có đóng góp nhất định về lí thuyết hoặc thực nghiệm cho KH* [2].

Đề viết và đăng được bài trên tạp chí KH trong nước cũng như quốc tế, yêu cầu người viết phải hội tụ đủ các yếu tố dưới đây:

2.1. Cần biết các bước tiến hành một nghiên cứu

Theo tác giả Nguyễn Văn Minh [1], người viết bài báo KH cần biết các bước tiến hành một nghiên cứu, đó là:

- Có đủ thông tin cơ bản (background) về lĩnh vực nghiên cứu.
- Chọn chủ đề, tìm hiểu chủ đề.
- Điều kiện thực hiện, tính khả thi.
- Xác định đối tượng và phạm vi nghiên cứu.
- Phương pháp nghiên cứu.
- Kế hoạch nghiên cứu.
- Triển khai các bước (triển khai lần lượt hay triển khai đồng thời).
- Thu kết quả và xử lý kết quả.
- Phân tích, thảo luận và biện luận kết quả.
- Viết bài (rất cần yếu tố cập nhật thông tin mới, tài liệu mới).
- Gửi bài.

2.2. Phải có ý tưởng khoa học và hiện thực hóa ý tưởng đó

Điều quan trọng nhất là phải có ý tưởng KH và hiện thực hóa ý tưởng đó.

Vậy, VIẾT VỀ GÌ? Câu trả lời là: Hãy viết những gì mình hứng thú nhất, tâm đắc nhất, hiểu sâu sắc nhất, nghiên cứu kỹ nhất. Thậm chí là vấn đề mình đang bức xúc và muốn đưa ra những giải pháp/biện pháp để giải quyết vấn đề đang tồn tại, đang bất cập. Nội dung viết bài báo đôi khi xuất phát từ các ý tưởng, kinh nghiệm, hoặc sự trải nghiệm thực tế; cũng có thể là từ việc quan sát các hiện tượng hay sự việc bất thường đang nổi cộm trong xã hội hoặc trong ngành, hoặc từ một đòi hỏi trong thực tiễn, hoặc được gợi mở từ các nghiên cứu trước đây v.v... Nội dung bài báo không nên chung chung, cần xoáy sâu vào một vấn đề nào đó và viết sâu về nó.

Khi có ý tưởng, sẽ nảy sinh câu hỏi nghiên cứu trong đầu, người viết bắt đầu công việc thu thập số liệu, dữ liệu, định hình phương pháp, sắp xếp thời gian; cuối cùng là thực hiện công việc nghiên cứu.

Các tạp chí KH đều đánh giá cao những bài báo có ý tưởng tốt. Nghiên cứu có ý tưởng tốt thường cho ra kết quả mới, hoặc cách tiếp cận mới, hoặc cách diễn giải mới. Những bài báo KH mà có thể gây tác động đáng kể đến chuyên ngành hoặc dẫn đến một sự thay đổi thực hành đều được đánh giá cao.

Bản chất của NCKH là tìm ra cái mới. Để công trình nghiên cứu của mình không bị trùng lặp ý tưởng hoặc trùng lặp nội dung nghiên cứu, người viết phải luôn cập nhật thông tin về các nghiên cứu liên quan tới vấn đề mình muốn nghiên cứu bằng cách đọc, tham khảo các công trình đã công bố trước đó (trên các tạp chí, sách, ấn phẩm KH...) để tìm xem ở trong nước và trên thế giới đã có tác giả nào nghiên cứu vấn đề đó chưa, hoặc họ đã nghiên cứu đến đâu? Từ đó, mình viết phần *Lịch sử nghiên cứu vấn đề* (Literature review) của bài báo KH. Không những người viết phải tìm đọc rất nhiều các nghiên cứu trước đó để tránh trùng lặp, mà còn cần có tư duy phê phán để phân tích, mổ xẻ vấn đề, tìm ra khiếm khuyết hoặc những nghi ngờ về kết quả cần phải được kiểm tra, bổ sung, xử lý, giải quyết. Chính việc này cũng có thể giúp người viết nảy sinh một lý thuyết mới hay đề xuất một phương pháp tiếp cận khác hiệu quả hơn trong ý tưởng nghiên cứu của mình, cũng như có được câu hỏi nghiên cứu (research question) mới [3].

Sau khi có ý tưởng (scientific idea), người viết sẽ lập một đề cương nghiên cứu (scientific proposal) để trên cơ sở đó triển khai viết bài.

2.3. Xây dựng khung lý thuyết (theoretical framework)

Khung lý thuyết là nền tảng dựa vào đó để một nghiên cứu được tiến hành.

Một bài báo KH ngắn có thể dựa vào một lý thuyết nào đó để giải thích một vấn đề cụ thể. Bài báo KH trên các tạp chí quốc tế lớn (hoặc một luận án) thường phải xây dựng một khung lý thuyết mới (hoặc sửa một lý thuyết nào đó, đương nhiên là phải dựa vào một số lý thuyết khác liên quan).

Để xây dựng được khung lý thuyết (một vấn đề đang thiếu và yếu của các nghiên cứu sinh trong nước), người viết phải update liên tục các công trình quốc tế. Vì vậy, khi chọn vấn đề nghiên cứu nào, cần cố gắng tìm kiếm một mô hình lý thuyết hợp lý.

Lưu ý: Một nghiên cứu KH hay một bài báo KH phải có luận điểm KH mới. Luận điểm KH chính là câu trả lời cho câu hỏi nghiên cứu và thể hiện quan điểm riêng của tác giả. Luận điểm KH cần được trình bày một cách rõ ràng ngay từ phần mở đầu của công trình dưới hình thức một câu khẳng định và sẽ được chứng minh trong suốt phần nội dung của công trình. (Trong các bài báo công bố trên tạp chí quốc tế, phần *Tóm tắt* (abstract) bao giờ cũng phải nêu bật luận điểm KH của tác giả).

2.4. Cần tìm hiểu cấu trúc khác nhau một bài báo khoa học ở các tạp chí trong nước hiện nay

Học viên SĐH thuộc các chuyên ngành KH Giáo dục và KH Xã hội cần lưu ý: *Cấu trúc một bài báo ở lĩnh vực KH Giáo dục và KH Xã hội có một số điểm khác biệt so với cấu trúc một bài báo ở lĩnh vực KH Tự nhiên.* Ngay trong KH Giáo dục, các nghiên cứu lý thuyết có thể có cấu trúc khác với nghiên cứu ứng dụng; phần giới thiệu bài báo có thể gồm cả tình hình nghiên cứu và khung lý thuyết; phần thảo luận và kết luận có thể gộp chung; đôi khi phần mô tả và phần phân tích cũng có thể gộp chung v.v... *Tóm lại là cấu trúc này có tính linh hoạt tùy theo từng tác giả bài báo, dẫn tới cách thức tổ chức, bố cục có thể khác nhau.*

Vì vậy, việc tham khảo bố cục/cấu trúc các bài báo đã được đăng trên TCKH là cách làm hiệu quả nhất. Với cách tham khảo như vậy, người viết học được cách bố cục bài cũng như phong cách dùng từ ngữ và trích dẫn tham khảo. Một bài báo có bố cục hợp lý, rõ ràng, chặt chẽ sẽ tạo điều kiện cho các phản biện (reviewers hay referees) hiểu rõ và đánh giá đúng được tầm quan trọng nghiên cứu của tác giả bài báo.

(Về CẤU TRÚC MỘT BÀI BÁO KHOA HỌC được gọi là chuẩn theo thông lệ quốc tế, chúng tôi sẽ trình bày sâu ở một bài báo khác) [4].

2.5. Văn phong khoa học trong bài báo

Một quy tắc luôn áp dụng cho tất cả các công trình KH, đó là *ngôn ngữ KH là ngôn ngữ logic, chính xác, rõ ràng và súc tích trong cách diễn đạt.* Để làm được điều này, phải sử dụng một phong cách, ngôn ngữ phù hợp - đó là văn phong KH.

Yêu cầu của văn phong KH như sau:

- Văn phong KH phải phù hợp với từng thể loại ấn phẩm công bố; phải có lập luận chặt chẽ, có căn cứ KH được xây dựng trên cơ sở phương pháp chứng minh. Lập luận này được hỗ trợ bằng một hệ thống các trích dẫn tham khảo và dữ liệu minh họa.
- Văn phong KH phải rõ ràng, mạch lạc, sáng sủa, sử dụng chính xác các thuật ngữ KH chuyên ngành. Câu chữ không nên quá cầu kì, phức tạp, không mang nhiều nghĩa ẩn dụ hay hàm ý; tránh sử dụng khẩu ngữ trong văn viết. Khi diễn giải kết quả nghiên cứu trong bài báo, tác giả cần chỉ ra cho được đóng góp mới của mình, và phải thuyết phục được người đọc rằng kết quả nghiên cứu của tác giả là rất quan trọng và có liên quan hay ảnh hưởng đến chuyên ngành.
- Đối với thuật ngữ KH, cần tham khảo các quy tắc sử dụng thuật ngữ trong chuyên ngành, có đối chiếu với các quy tắc sử dụng từ ngữ chính thức trong từ điển, kể cả đối với thuật ngữ và

tên riêng tiếng nước ngoài. Một công trình KH nói chung và bài báo KH nói riêng mà mắc lỗi ngữ pháp, chính tả hoặc sử dụng thuật ngữ, khái niệm không chính xác... sẽ giảm tính thuyết phục.

- Văn phong trong KH chỉ là *biểu ý* chứ không *biểu cảm*. Vì vậy, phải trình bày một cách khách quan thay vì chủ quan các kết quả nghiên cứu, tránh thể hiện tình cảm yêu/ghét trước đối tượng khảo sát. Có nghĩa là người viết cần tập trung đưa ra các thông tin chọn lọc và luận điểm nghiên cứu chứ không phải ý kiến chủ quan của tác giả. Đề các ý tưởng và luận điểm của người viết có sức thuyết phục người đọc, tác giả cần có các minh chứng phù hợp và ghi chú tham chiếu rõ ràng.

- Đề văn bản trình bày được rõ ràng, cần phân đoạn văn bản một cách hợp lí. Mỗi đoạn cần trình bày rõ ràng và trọn vẹn một ý, một điểm hay một vấn đề nào đó. Khi chuyển tiếp giữa đoạn nọ với đoạn kia, cần liên kết bằng các từ/câu chuyển ý một cách hài hòa làm cho các đoạn có sự liên hệ chặt chẽ với nhau (tránh tình trạng bị rời rạc, đứt khúc, gãy đoạn trong mạch diễn đạt) [3].

2.6. Cần lưu ý khi trích dẫn tài liệu tham khảo trong bài báo khoa học

Tác giả Nguyễn Thu Tuấn muốn lưu ý các học viên SDH khi trích dẫn tài liệu tham khảo trong bài báo KH như sau [5]:

a) Cách ghi trích dẫn nguồn tài liệu:

Khi trích dẫn một nội dung được lấy từ nguồn tài liệu nào đó thì ngay sau nội dung đó phải có dấu ngoặc vuông [...]. Trong ngoặc vuông này phải ghi số thứ tự của tài liệu (theo thứ tự trong mục "tài liệu tham khảo" ở cuối bài báo).

b) Cách ghi các tài liệu tham khảo (ở mục "tài liệu tham khảo", cuối bài báo) như sau:

- Học viên cần lưu ý khi đánh số thứ tự các tài liệu tham khảo, có sự khác nhau giữa các tạp chí: Có tạp chí quy định đánh số theo thứ tự theo vần A, B, C của tên tác giả tài liệu; có tạp chí lại quy định đánh số thứ tự tài liệu theo thứ tự xuất hiện trong bài viết.

- Trình tự ghi trong 1 tài liệu tham khảo: Tác giả bài báo cần tuân thủ theo quy định của từng tạp chí.

- Không ghi học hàm, học vị, địa vị xã hội ngay trước họ tên của tác giả tài liệu.

- Các tài liệu là tiếng nước ngoài phải giữ nguyên bản, không phiên âm, không dịch ra tiếng Việt.

- Tài liệu của Việt Nam không có tên tác giả: Sẽ xếp theo thứ tự A, B, C chữ cái đầu tiên của tên cơ quan ban hành báo cáo hay ấn phẩm đó. Ví dụ: "*Bộ Giáo dục và Đào tạo*" thì xếp vào vần B.

- Đối với các tài liệu tham khảo từ mạng internet: Phải ghi đầy đủ các thông số cần thiết trong nguồn trích dẫn, không được phép chỉ ghi mỗi đường link truy cập, và càng không được phép ghi chung chung là đã tham khảo tại một trang mạng nào đó (ví dụ: tuoitreonline.vn; vietnamnet.vn; dantri.com.vn...). Cách ghi này sẽ không được chấp nhận là nguồn trích dẫn hoặc nguồn tài liệu tham khảo.

c) Phải đảm bảo tính minh bạch khi trích dẫn các nguồn tài liệu đưa vào bài báo

Do công nghệ thông tin phát triển mạnh mẽ, người làm NCKH ngày nay có rất nhiều thuận lợi trong việc tìm kiếm các nguồn tài liệu phục vụ cho việc nghiên cứu của mình. Tuy vậy, sự đầy đủ và bình đẳng thông tin không chỉ đem đến cơ hội mà là cả những thách thức. Dễ thấy nhất là tốc độ nghiên cứu tăng lên rất nhanh, vì vậy số công trình công bố cần theo dõi, cần trích dẫn cũng tăng lên nhanh. Điều rất đáng chú ý là tính minh bạch của thông tin được cải thiện rất nhiều. Đường như mọi sai/đúng về thông tin KH, hoặc đạo văn, hoặc một bài nhưng tác giả lại cùng gửi đăng ở vài tạp chí khác nhau để lấy số lượng công trình... đều có thể kiểm chứng được hết; thậm chí hầu hết mọi công bố KH có giá trị của bất kỳ ai trong vòng mấy chục năm qua cũng đều có thể tìm thấy.

Khi tính minh bạch của thông tin tăng lên thì những gì chưa trung thực sẽ dễ dàng bị lộ ra và những gì ít minh bạch trước kia

sẽ không có cơ hội sửa được nữa vì đã lên "bia Web". Vì vậy, một lời khuyên cho những người có một chút liên quan đến KH nhưng không có lòng tự trọng bản thân và không có tinh thần trọng sự thật (hoặc hay nói quá lên, hoặc có chút tính toán, động cơ vụ lợi để tự "đánh bóng", đề cao mình) thì cần chú ý một điều là: *Ngày nay, những thông tin KH đều có thể dễ dàng kiểm chứng trên Web và qua các độ đo định lượng* [6].

2.7. Thông thạo ngôn ngữ tiếng Anh và biết cách trình bày

Muốn đăng được bài trên các tạp chí KH có tầm định quốc tế, thông thường người viết phải trình bày bài báo bằng ngôn ngữ tiếng Anh [7]. Đối với giới nghiên cứu trong nước (ngoại trừ những người đã từng học, tu nghiệp ở nước ngoài), số không nhỏ còn lại gặp rất nhiều trở ngại về việc trình bày bài báo thông thạo bằng ngôn ngữ tiếng Anh. Đây thực sự là rào cản lớn đối với người có ngoại ngữ chưa thạo.

Đối tượng bạn đọc của các tạp chí phần lớn là các nhà nghiên cứu, vì vậy ngôn ngữ sử dụng trong bài báo ISI đòi hỏi phải hay và hấp dẫn, câu chữ phải rất chuẩn xác về thuật ngữ khoa học (bởi lẽ, tiếng Anh trong học thuật tương đối khác với tiếng Anh khi nói giao tiếp). Thực tế cho thấy, không phải người Anh, người Mỹ nào cũng có thể viết hoặc chỉnh sửa tốt văn phong học thuật nếu như họ không làm việc trong môi trường khoa học.

Để có cách trình bày tốt, người viết nên tham khảo các bài báo đăng tải trên tạp chí mà mình định gửi sẽ gợi ý và giúp ích rất nhiều cho tác giả biết được phong cách viết, cách dùng từ ngữ, thuật ngữ khoa học và những quy định về ngôn ngữ mà tạp chí đó ưa dùng và yêu cầu. Các tạp chí có thể yêu cầu người viết sử dụng ngôn ngữ Anh - Anh hoặc Anh - Mỹ, do vậy tác giả cần lưu ý khi viết [6].

2.8. Cần lựa chọn tạp chí phù hợp để đăng bài báo

Để viết một bài báo KH đúng quy chuẩn, học viên SDH cần nắm chắc các quy định của từng tạp chí để biết cách thực hiện đúng yêu cầu của tạp chí đó (về cấu trúc bài báo, về số lượng trang viết, về cỡ chữ, về cách ghi các tài liệu tham khảo cũng như cách trích dẫn nguồn tài liệu v.v...).

a) Lựa chọn tạp chí để đăng bài:

Mỗi một công trình nghiên cứu phù hợp với một tạp chí chuyên ngành, vì thế việc chọn tạp chí phù hợp là rất quan trọng. Nếu nghiên cứu của mình có kết quả mang tính đột phá thì tác giả nên nghĩ tới những tạp chí hàng đầu trên thế giới (như *Science*, *Nature*, *Cell*, *PNAS* v.v...). Nếu nghiên cứu của mình không có kết quả gì đáng kể thì nên nghĩ đến những tạp chí có mức độ ảnh hưởng thấp hơn. Nên nhớ rằng, những tạp chí quốc tế càng danh giá thì tỉ lệ từ chối bài càng cao (từ 70-95% bài báo bị từ chối do không đáp ứng được yêu cầu chất lượng cao của tạp chí đó). Vì vậy, cần "biết mình, biết ta" trong việc chọn tạp chí nào để được đăng bài, vừa là để tiết kiệm thì giờ, vừa nâng cao xác suất được công bố [8].

Trước và sau khi viết bài báo, tác giả cần nhắm trước sẽ đăng bài ở tạp chí nào (ở khu vực châu Á, hay châu Âu, hay châu Mỹ)? Tạp chí đó nổi tiếng ở mức độ nào - thường dựa vào chỉ số ảnh hưởng Impact Factor (IF). Cần đọc kỹ các hướng dẫn, yêu cầu của tạp chí cũng như những lĩnh vực, hướng nghiên cứu mà tạp chí đó đang quan tâm để tăng khả năng bài báo của mình được chấp nhận (hãy bắt đầu bằng một tạp chí nào có xếp hạng (ranking) không quá cao thì cơ hội được đăng bài sẽ cao hơn). Thông thường, các tạp chí xuất bản thường xuyên (như nguyệt san hàng tháng) thường có nhiều cơ hội để đăng bài hơn, trong khi các tạp chí xuất bản theo quý hoặc dài hơn một quý/kì thì cơ hội đăng bài sẽ khó khăn hơn (vì giới hạn số lượng bài và chuyên môn khắt khe) [3].

Người viết bài nên trao đổi, tham khảo ý kiến đồng nghiệp và các nhà KH đã có công bố trên tạp chí uy tín để học hỏi kinh nghiệm, lựa chọn được tạp chí phù hợp, có chất lượng.

Lưu ý: Học viên SDH cần cảnh giác khi gửi bài báo quốc tế:

Hiện nay, do phong trào “trăm hoa đua nở” làm kinh tế với mục đích kinh doanh để thu lợi nhuận, vì vậy trên thế giới đã và đang ồ ạt xuất hiện nhiều tạp chí mới nhằm thỏa mãn nhu cầu đăng bài của những người không thể đăng được bài ở các tạp chí có uy tín. Trong số các tạp chí mới xuất hiện đó, có một số tạp chí “ma” (vì tạp chí đó không có giấy phép xuất bản hoặc là ghi giấy phép “ma”; không có ban biên tập, không có phản biện nghiêm túc; tự bịa ra một địa chỉ “ma”; tự giới thiệu, quảng cáo “ma” để đánh bóng cho tạp chí của mình nhằm thu phí rất cao của các tác giả bài báo) để lừa các nhà KH có nhu cầu đăng bài báo. Nhưng tệ hại và nguy hiểm hơn là những bài báo đăng ở các tạp chí này không hề có phản biện. Thực chất đây là những tạp chí “chui”, xuất bản “chui”, không hợp lệ, không được thừa nhận (bởi không đúng luật pháp quốc tế). Vì vậy, các nghiên cứu sinh *hãy tìm hiểu kỹ từng tạp chí để gửi bài, nên gửi bài ở những tạp chí có phản biện* [3].

b) *Thể thức gửi bài báo đăng tạp chí:*

Bài viết phải phù hợp với tôn chỉ và yêu cầu của tạp chí. Bài viết được đánh máy trên giấy A4 một mặt, có đánh số trang. Người viết cần căn cứ vào thể lệ của từng tạp chí để có số trang tối thiểu và tối đa đúng quy định. Khi bài được gửi tới tòa soạn, Ban biên tập sẽ gửi bài viết tới các chuyên gia để lấy nhận xét phản biện, nếu đạt yêu cầu về mặt KH và tư tưởng học thuật, bài viết sẽ được đăng tải.

C. KẾT LUẬN

Những yêu cầu mà chúng tôi chia sẻ trên đây, hi vọng sẽ phần nào hỗ trợ và giúp ích cho nhiều học viên cao học và nghiên cứu sinh chuyên ngành Giáo dục học nắm chắc được những quy chuẩn để biết cách thực hiện đúng khi thực hiện viết bài báo KH, từ đó sớm tạo dựng được bước đầu tính chuyên nghiệp của người làm KH trong thời kì hội nhập quốc tế và toàn cầu hóa hiện nay.

Để có khả năng hội nhập quốc tế và toàn cầu hóa, chúng ta cần phải biết những quy ước khoa bảng, những tiêu chí trong KH của nước ngoài. Hơn ai hết, những học viên cao học nói chung và nghiên cứu sinh nói riêng, hiện tại các bạn sẽ là các nhà KH trẻ tài năng trong tương lai, là lực lượng nòng cốt để xây dựng và thúc đẩy nền KH Việt Nam phát triển bền vững, vươn xa ngang tầm với các quốc gia tiên tiến trong khu vực và thế giới. Muốn vậy, đội ngũ trí thức trẻ Việt Nam cần hội tụ nhiều tố chất, đặc biệt là niềm say mê NCKH, tự tin, có tác phong làm việc và nghiên cứu chuyên nghiệp, cùng nhiều năng lực và các kỹ năng khác.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Văn Minh (2017), Báo cáo khoa học tại Hội nghị “Tọa đàm về tăng cường năng lực công bố quốc tế”, ngày 18/5/2017, tại Trường ĐHSP Hà Nội.
2. Nguyễn Thu Tuấn (2019), Tiêu chí đánh giá chất lượng bài báo khoa học quốc tế, Tạp chí Quản lí giáo dục, số 3, tháng 3/2019, tr.1-10.
3. Nguyễn Thu Tuấn (2019), Viết luận văn, luận án và bài báo khoa học - Sách hướng dẫn học viên Cao học và Nghiên cứu sinh các ngành Khoa học Giáo dục, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
4. Nguyễn Thu Tuấn (2017), Nhận diện cấu trúc một bài báo khoa học, Tạp chí Khoa học giáo dục, số 143, tháng 8/2017, tr.76-79.
5. Nguyễn Thu Tuấn (2019), Hướng dẫn cách tìm kiếm và trích dẫn nguồn tài liệu tham khảo khi viết luận văn, luận án, Tạp chí Dạy và Học ngày nay, kỳ 1, tháng 4/2019, tr.17-20 và 16.
6. Hoàng Hải Hà (2017), Một số chia sẻ về đăng bài trên tạp chí quốc tế, Bản tin Trường ĐHSP Hà Nội, số 59, tháng 4/2017, tr.48-50.
7. Hà Thị Phương Mai (2017), Một số lưu ý khi dịch tiêu đề bài báo tiếng Anh, Tạp chí Thiết bị giáo dục, số 137, tháng 1/2017, tr.138-146.
8. Nguyễn Hoài Nam (2016), Lựa chọn tạp chí quốc tế để công bố - những kinh nghiệm cần trao đổi, Bản tin Trường ĐHSP Hà Nội, số 56, tháng 6/2016, tr.56-61.

ĐÀO TẠO VÀ BỒI DƯỠNG...

(Tiếp theo trang 13)

rộng đôi mới phương pháp dạy học ở những chuyên đề, chương trình tiếp theo trong toàn trường. Hoạt động này nên tiến hành theo từng bước, tránh nóng vội, chủ quan có thể dẫn đến hiệu quả kém trong giảng dạy. Bồi dưỡng, nâng cao năng lực ngoại ngữ, ứng dụng công nghệ thông tin cho giảng viên là một việc làm cấp thiết trước yêu cầu đòi hỏi mới giáo dục và hội nhập toàn cầu hiện nay. Lãnh đạo ở các trường đào tạo, bồi dưỡng cần bộ quản lý giáo dục cần đề ra những chính sách, khuyến khích động viên, tạo động lực cho giảng viên tích cực sáng tạo và ứng dụng những phương pháp dạy học hiện đại vào thực tiễn của nhà trường để khuyến khích sự đam mê và tâm huyết của giảng viên. Sau mỗi hoạt động đôi mới cần có sự đánh giá rút kinh nghiệm và trao đổi giữa các giảng viên nhằm tạo sự hỗ trợ trong hoạt động giảng dạy của các giảng viên. Nhà trường nên thường xuyên tổ chức các hoạt động học tập, bồi dưỡng nhằm nâng cao chất lượng giảng viên, cũng như tổ chức thường niên các hội thảo nghiên cứu khoa học chuyên sâu về phương pháp dạy học tại nhà trường nhằm cung cấp kiến thức cũng như nâng cao những kỹ năng nghiệp vụ sư phạm cho giảng viên trong bối cảnh mới.

C. KẾT LUẬN

Tóm lại, đứng trước sự tác động mạnh mẽ, sâu rộng của giáo dục thông minh trong thời đại cách mạng công nghiệp 4.0, chất lượng mọi mặt, nhất là đội ngũ giảng viên các trường đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý giáo dục phải được nâng lên để đáp ứng tốt nhiệm vụ và yêu cầu đào tạo, bồi dưỡng, nghiên cứu khoa học quản lý giáo dục, đáp ứng mục tiêu, nhiệm vụ xây dựng *nhà trường thông minh, tiếp cận cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư*, góp phần xây dựng nguồn nhân lực quản lý cho ngành giáo dục. Nhiệm vụ rất quan trọng của các trường đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý giáo dục hiện nay là phải đào tạo, bồi dưỡng, cập nhật thường xuyên và kịp thời những kiến thức liên quan nêu trên cho đội ngũ giảng viên và cho lực lượng học viên (tạo ra động lực, phát huy tính tích cực, chủ động của người học) để họ có đủ công cụ, phương tiện giảng dạy và học tập một cách thông minh trong môi trường cách mạng công nghiệp 4.0.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tuệ Anh (2018), Đòi hỏi để đáp ứng nền giáo dục 4.0, Truy xuất từ <https://www.vnu.edu.vn/ttsk/?C1654/N21806/doi-moi-de-dap-ung-nen-giao-duc-4.0.htm>
2. Tạ Việt Dũng (2018), Cách mạng công nghiệp 4.0 và những vấn đề đặt ra cho công tác đào tạo, nghiên cứu khoa học trong các cơ sở giáo dục đại học, Kỳ yếu hội thảo khoa học “Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và những vấn đề đặt ra đối với hệ thống nhà trường Quân đội”.
3. Vũ Thị Thúy Hằng (2018), Trường học thông minh: nguồn gốc, định nghĩa và bài học kinh nghiệm cho Việt Nam, Tạp chí Giáo dục số 432, kỳ 2, tháng 6/2018, trang 6 - 10.
4. Trần Văn Long (2020), Tổng quan về giáo dục thông minh và đại học thông minh, Truy xuất từ <https://hvcsnd.edu.vn/nghien-cuu-trao-doi-dai-hoc-40/tong-quan-ve-giao-duc-thong-minh-va-dai-hoc-thong-minh-6631>
5. An Nguyễn (2018), Giáo dục thông minh sẽ thay đổi phương pháp dạy học truyền thống, Truy xuất từ <https://giaoduc.net.vn/giao-duc-24h/giao-duc-thong-minh-se-thay-doi-phuong-phap-day-hoc-truyen-thong-post194018.gd>
6. Phan Chí Thành (2018), Cách mạng công nghiệp 4.0, xu thế phát triển của giáo dục trực tuyến, Tạp chí Giáo dục, số 421, tr 43-46.